N Rec (2003) 22 Komiteta ministrov Soveta Evropy gosudarstvam-chlenam ot 24.09.2003 g. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_665. [in Rus.]

15. Pro probatsiiu [On probation] : Zakon Ukrainy vid 05.02.2015 r. № 160-VIII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady*. 2015. № 13. St. 93. [in Ukr.]

16. Pro chyselnist Derzhavnoi kryminalno-vykonavchoi sluzhby Ukrainy [On the number of the State Criminal and Executive Service of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 02.03.2000 r. № 1526-III. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2000. № 20. St. 151. [in Ukr.]

SUMMARY

Mykhaylo S. Puzyrov, Lyudmyla I. Olefir. Socio-legal conditionality for introduction of the institute of probation supervision over convicts on parole into the legislation of Ukraine. The article substantiates a socio-legal conditionality for introduction of the institute of probation supervision over convicts on parole into the legislation of Ukraine. It was found that the need to exert a certain influence (supervisory, educational, etc.) over convicts on parole is not new and is evidenced not only by foreign but also domestic history of criminal and executive law. The analysis of modern foreign approaches has shown that the procedure of parole provides for two interrelated stages: 1) release of a person from a penitentiary institution; 2) establishing supervision over him/her after release. It is noted that the assignment of the function of exercising control over convicts on parole to probation authorities will ensure the implementation of this post-penitentiary area on a professional basis.

The substantiation of probation authorities as subjects of supervision over convicts on parole is based on the following provisions of international and Ukrainian legislation:

1) The Law of Ukraine «On Probation» provides for penitentiary probation, which, according to Part 1 of Article 11, means the preparation of persons serving a punishment of restraint of liberty or imprisonment for a fixed term, to release for employment and accommodation of such persons after release at their chosen place of residence. In view of this, probation authorities work with the persons in respect of whom measures for preparation for parole are carried out; and it will be logical if after the release, in order to consolidate the results of correction and re-socialization, the mentioned authorities will continue to work with the released persons;

2) Paragraph 12 of Recommendation Rec(2003)22 of the Committee of Ministers to member states on conditional release (parole) provides that the preparation for conditional release should be organized in close collaboration with all relevant personnel working in prison and those involved in post-release supervision, and be concluded before the end of the minimum or fixed period. Thus, international legal acts adhere to the position on the unity of the subject involved in the process of preparation of parole and supervision over convicts on parole.

Keywords: *parole, foreign experience, international legal regulation, probation supervision, probation authorities, probation subjects.*

УДК 343.3/7:343.59

DOI: 10.31733/2078-3566-2020-4-205-212

Петро ХРЯПІНСЬКИЙ[©]

доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України
(Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»)

ЩОДО РОДОВОГО ТА БЕЗПОСЕРЕДНЬОГО ОБ'ЄКТІВ НЕНАСИЛЬНИЦЬКИХ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ НЕПОВНОЛІТНЬОЇ ОСОБИ

Здійснено аналіз стану дослідження родового та безпосереднього об'єктів злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи. Обґрунтовується висновок про суперечливість деяких поглядів вчених на зміст та взаємодію статевої свободи та статевої недоторканості як об'єктів кримінально правової охорони. Аргументується позиція щодо змісту статевої недоторканості як універсального соціально біологічного стану і об'єкту кримінально правової охорони, що має багаторівневу суспільно правову регуляцію (охорону) та виділяються: а) ціннісний, б) регулятивний, в) медичний, г) інформаційний та д) фізичний рівні статевої недоторканості.

Ключові слова: *статева свобода, статева недоторканість, кримінально правова охорона, родовий та безпосередній об'єкти статевого злочину.*

© Хряпінський П. В., 2020

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-2894-1086>

khriapinskiy_pv@ukr.net

Постановка проблеми. В Україні спостерігається погіршення криміногенної ситуації, кількості тяжких та особливо тяжких злочинів проти життя та здоров'я особи суттєво не скорочується. Окреме місце в цьому сумному переліку посідають злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи, в тому числі й щодо неповнолітніх осіб. За офіційною статистикою Офісу ГПУ, за 2017–2019 рр. загалом кількість облікованих злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості зменшилася. Зокрема, за 2017 р. зареєстровано 849 злочинів, при цьому вручено повідомлення про підозру 610 особам, у 2018 р. – 821 злочин (595 підозр), у 2019 р. – 750 злочинів (537 підозр). За статтею 156 КК «Розбещення неповнолітніх» у 2017 р. зареєстровано 285 злочинів (164 підозри) й за 155 КК «Статеві зносини з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку» – 50 злочинів (16 підозр); у 2018 р. відповідно 274 злочини (155 підозр) та 84 злочини (50 підозр); у 2019 р. – 250 злочинів (150 підозр) та 64 злочини (30 підозр) [1]. Зазначені злочини характеризуються виключною аморальністю та цинічністю дій винних осіб щодо своїх жертв. Як правило, вони завдають жертвам глибоких моральних та психічних травм, наносять серйозну шкоду їхньому фізичному та психічному здоров'ю. Крім того, статеві злочини мають високу суспільну небезпеку не тільки через заподіяння шкоди іншим суспільним відносинам та соціальним і моральним цінностям, – нормальному фізичному й психологічному розвитку дітей та підлітків, а ще через руйнування соціальних зв'язків жертв таких злочинів, важкої і довгої адаптації в суспільстві після перенесених моральних та фізичних травм, виникнення небезпечних посттравматичних психічних розладів тощо [2].

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи, серед них і ненасильницькі злочини проти статевої недоторканості неповнолітніх, досліджували вітчизняні правники, а саме: С. М. Авраменко, Ю. В. Александров, М. І. Бажанов, В. І. Борисов, Л. П. Брич, Л. В. Дорош, О. О. Дудоров, О. Г. Кальман, С. С. Косенко, К. Д. Кулик, Т. Д. Лисько, Г. Я. Мартинишин, Я. В. Мачужак, Л. І. Мороз, В. Ю. Омецинська, В. О. Навроцький, О. О. Світличний, М. І. Хавронюк, С. В. Чмут, А. П. Шеремет та ін. Однак проблема співвідношення статевої свободи та статевої недоторканості як об'єктів кримінально правової охорони в доктрині кримінального права вирішується суперечливо. На усталених доктринальних положеннях та власних поглядах на предмет дослідження, а також кримінальному законодавстві України, що стояло та стоїть на забезпеченні охорони статевої свободи та статевої недоторканості особи, здійснено спробу повному визначити родовий та безпосередній об'єкти ненасильницьких злочинів, що посягають на статеву недоторканість неповнолітніх осіб.

Метою дослідження є науковий пошук та обґрунтування змісту та взаємодії родового та безпосереднього об'єктів ненасильницьких злочинів, що посягають на статеву недоторканість неповнолітніх осіб в межах Розділу IV Особливої частини (ст. 155 та 156 КК).

Виклад основного матеріалу. З назви розділу IV Особливої частини КК можна зробити висновок, що законодавець вважає родовим об'єктом цих злочинів статеву свободу та статеву недоторканість. Натомість сучасні правники зазначають, що родовий об'єкт злочинів проти статевої свободи і статевої недоторканості перебуває у стадії розробки [3, с. 110; 4, с. 7–8]. З огляду на це, особливої актуальності набуває дослідження змісту родового об'єкта злочинів проти статевої свободи і статевої недоторканості. Більшість поглядів на родовий об'єкт статевих злочинів, висловлених у радянській кримінально-правовій літературі, ґрунтувалися на визначенні об'єкта цих суспільно небезпечних діянь, запропонованого П. І. Люблінським, який вказував, що до таких належать злочини, спрямовані на задоволення своєї статевої пристрасті чи іншої особи, які за своїм об'єктивним характером порушують соціальний уклад статевих відносин [5, с. 21]. А. П. Шеремет зазначає, що злочини проти статевої свободи так чи інакше порушують уклад статевих стосунків, стають суспільно небезпечними відхиленнями від норм сексуальної поведінки людей. Тому визначення поняття статевих злочинів має за мету встановлення кола діянь, що належать до цієї групи, та їх основних і спеціальних ознак [6, с. 8]. Раніше тотожні або близькі погляди на родовий об'єкт статевих злочинів обстоювали Б. А. Бліндер, Б. В. Даніельбек, О. П. Дьяченко та інші радянські криміналісти [7, с. 5; 8, с. 8; 9, с. 16]. Зрозумілим є прагнення цих та інших правників надати родовому об'єкту статевих злочинів більшого змісту за рахунок статевої моральності. Зміст укладу статевих стосунків неможливо розглядати у відриві від поняття статевої моральності. Статева моральність є однією із складових системи моральних цінностей суспільства. Проте ста-

тева моральність містить у собі комплекс норм, що не можуть охоронятися кримінально-правовими засобами. Це стосується таких суто моральних цінностей, як вірність, любов, взаємоповага, рівноправність тощо. Саме через увагу до цих категорій моралі О. М. Ігнатів ототожнює «статеві злочини» та «злочини проти моральності». За поглядами цього правника, будь-який злочин є аморальним вчинком, але статеві злочини аморальні за своєю сутністю, тому що вони пов'язані з порушенням моральних принципів, якими керується суспільство [10, с. 16].

Визначати родовий об'єкт статевих злочинів як уклад статевих стосунків у суспільстві досить суперечливо. Уклад статевих стосунків дуже містке й широке поняття. Воно пов'язане з комплексом організаційних, економічних, правових, моральних відносин у суспільстві. Очевидно, що в поле зору кримінально-правового регулювання (охорони) не входять великі блоки таких відносин. Незбіг фактичного обсягу всього укладу статевих відносин у суспільстві з родовим об'єктом злочинів проти статевої свободи і статевої недоторканості насамперед позначається на доцільності і можливості впливати на них кримінально-правовими засобами. Вищенаведені аргументи надають підстави не погодитися з таким баченням родового об'єкта статевих злочинів.

Л. Г. Козлюк пропонує дещо вдосконалити визначення родового об'єкта статевих злочинів за рахунок заміни терміна «стан статевих стосунків» на «порядок, що склався». Ця дослідниця аргументує свою пропозицію тим, що ґрунтовніше розкривати суспільну небезпечність статевих злочинів, наголошуючи, що вони порушують встановлені норми поведінки у статевих відносинах. Отже, вважаємо, що запропоноване визначення за своєю суттю насамперед передбачає дотримання норм статевих відносин між людьми, незалежно від того, чи є це нормами права чи моралі [11, с. 181]. З цим погодитися також не можна. По-перше, не бачимо принципової різниці в заміні фактично однопорядкових термінів «стан» і «порядок», семантичне значення яких практично тотожне. По-друге, запропоноване визначення родового об'єкта статевих злочинів також, як і попередньо розглянуті погляди, не розмежовує моральні і правові основи статевих стосунків у суспільстві.

Останнім часом набуває поширення погляд, згідно з яким родовим об'єктом статевих злочинів є «безпеку сексуальної сфери» або «безпечність статевих відносин». Ця позиція кореспондується із підвищенням ролі правових засобів, що гарантують людині безпеку життєдіяльності в сучасних умовах науково-технічного прогресу. Зокрема, Г. П. Краснюк робить висновок, що більш точному визначенню сутності об'єкта статевих злочинів буде сприяти введення у науковий обіг єдиного визначення, яке б містило в собі статева недоторканість і статева свобода. Використання терміна «сексуальна безпека» дозволяє, по-перше, наголосити, що статева недоторканість і статева свобода – поняття однопорядкові, взаємопов'язані; по-друге, наочно показати, що об'єкт сексуальних злочинів проти неповнолітніх, незважаючи на яскраво виражену специфіку, все ж таки є невід'ємною частиною родового об'єкта статевих злочинів; по-третє, більш точно відображає сутність об'єкта статевих злочинів, що полягає насамперед у безпеці особи у сфері сексуальних відносин [12, с. 48]. На жаль, дослідниця не розвинула своєї аргументації щодо доцільності використання «сексуальної безпеки» як родового об'єкта статевих злочинів.

У більшості вітчизняних досліджень, присвячених кримінально-правовій характеристиці статевих злочинів, зазначається, що родовим об'єктом цієї групи суспільно небезпечних діянь є статева свобода і статева недоторканість [13, с. 90; 14, с. 88]. Ці суспільні відносини охороняються єдиним комплексом кримінально-правових норм, об'єднаних у розділі IV «Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості». Ми вважаємо, що статева свобода і статева недоторканість є системою однорідних, взаємопов'язаних та взаємозумовлених груп суспільних відносин, що охороняються єдиним комплексом кримінально-правових норм та є родовим об'єктом статевих злочинів.

Однак зміст статевої свободи та статевої недоторканості як складових родового об'єкта злочинів, передбачених у розділі IV Особливої частини КК, у правників не знайшли єдиного визначення. Наприклад, О. О. Дудоров розуміє статева свобода як право повнолітньої і психічно нормальної особи самостійно обирати собі партнера для статевих зносин і не допускати у сфері статевого спілкування будь-якого примусу [15, с. 4–5]. Л. В. Дорош визначає статева свободу у вигляді права особи на самовизначення у сфері статевих відносин, реальну можливість особи вступати в добровільне статеве спілкування з обраним партнером у будь-який час і в будь-який сексуально прийнятній формі за умови, що воно не суперечить нормативно-правовим приписам щодо охорони осо-

би та громадського порядку [16, с. 70]. З цих визначень випливає, що «статева свобода», по-перше, є природним правом жінки або чоловіка, які досягли повноліття; по-друге, передбачає статеві зносини за обоюсторонньою згодою партнерів (добровільно, без примусу, насильства тощо); по-третє, не має обмежень щодо статі партнера та форм задоволення статевої пристрасті; по-четверте, не повинна порушувати законні права й інтереси інших осіб, держави та суспільства. Тому не мають статевої свободи особи певного віку та стану: психічно хворі особи, які визнані судом недієздатними, особи, які не досягли певного віку чи статевої зрілості. Статева свобода брутально порушується у випадках застосування насильства, погроз, використання безпорадного стану потерпілого. Вона не повинна порушувати громадський порядок у виключно цинічних, безсоромних випадках або аморальних формах. Тому статева свобода, як об'єкт кримінально-правової охорони може бути визначена як право особи, яка згідно з чинним законодавством досягла віку вступу в сексуальні стосунки, вільно задовольняти свої статеві потреби, не порушуючи законних прав і інтересів інших осіб, держави та суспільства.

«Статева недоторканість» як друга складова родового об'єкта, насамперед, полягає в забороні будь-якого неправомірного втручання у сферу статевих відносин малолітньої або неповнолітньої особи. Проблема визначення «статевої недоторканості» та її співвідношення із «статевою свободою» суперечливо вирішується в літературі. Поширеним є погляд, що статева недоторканість є об'єктом статевих злочинів щодо неповнолітнього, а статева свобода обмежується виключно у випадках вчинення статевих злочинів «відносно дорослих осіб» [17, с. 9; 18, с. 20–21]. Не згодна з цією думкою Г. Л. Крігер, яка зазначає, що порушення статевої недоторканості завжди порушує й статева свобода [19, с. 221]. А. Б. Утямішев, навпаки, вважає, що статева недоторканість є похідною від статевої свободи. Цей дослідник розмірковує так: «Про статева недоторканість як безпосередній об'єкт статевих злочинів необхідно говорити виключно відносно осіб, що: 1) перебувають у безпорадному стані; 2) не усвідомлюють дійсного соціального значення вчиненого; 3) з якими загалом не можна вступати у статеві зносини. До таких осіб належать, наприклад, душевнохворі, малолітні, непритомні особи та інші. Ці особи є недоторканими у статевому відношенні незалежно від отриманої згоди на ті чи інші сексуальні дії з ними» [21, с. 92].

Як бачимо, науковці по-різному співвідносять досліджувані безпосередні об'єкти статевих злочинів. Одні правники вважають їх самостійними категоріями, що як об'єкти кримінально-правової охорони не перехрещуються. За їх поглядами, малолітня та неповнолітня особа має статева недоторканість, але не має статевої свободи. Дорослі ж, набуваючи статевої свободи, втрачають статева недоторканість. Другі вважають статева свободу і статева недоторканість спорідненими категоріями, що частково чи повністю перетинаються, та наполягають на тому, що неповнолітні особи також, поряд із дорослими жінками та чоловіками, мають статева свободу. Треті ж, навпаки, стверджують, що неповнолітні, якщо вони навіть не досягли статевої зрілості, набувають статевої свободи в повному обсязі з моменту досягнення ними віку, що дає змогу усвідомлювати значення та роль статевих зносин. Стосовно малолітніх, то в силу їх психофізичного розвитку вони не мають змоги усвідомлювати роль і значення статевих зносин, а тому, відповідно, не можуть мати статевої свободи. Існує навіть погляд, що статева недоторканість поширюється на осіб чоловічої та жіночої статі у будь-якому віці, а не тільки на малолітніх та неповнолітніх. Право на статева недоторканість та статева свободу надається всім громадянам, незалежно від статі та віку, міри моральної гідності та доброчесності.

Більшою послідовністю вирізняється позиція В. В. Сташиса і М. І. Бажанова, які пов'язують статева недоторканість з абсолютною заборонаю будь-якого втручання у статева сферу особи, яка не набула статевої свободи. Отже, статева свобода та статева недоторканість є самостійними безпосередніми об'єктами кримінально-правової охорони. Статева свобода є невід'ємною складовою комплексу природних прав і свобод людини. Особа набуває повної статевої свободи з досягненням віку, коли держава законодавчо визначає її право утворити нову суспільну ланку – сім'ю (з 17 років – жінки та 18 років – чоловіки). До цього часу держава гарантує та забезпечує гармонійний фізичний і психічний статевий розвиток малолітньої дитини та підлітка, створюючи навколо таких осіб правовий статус «статевої недоторканості» [22, с. 154].

Тож статева свобода як безпосередній об'єкт злочинів, по-перше, є невідчужуваним природним правом жінки або чоловіка, які досягли певного віку або статевої зрілості; по-друге, передбачає можливість сексуальних зносин за обоюсторонньою добровільною

згодою партнерів (без насильства або загрози його застосування); по-третє, не має обмежень щодо статі сексуального партнера та форм задоволення статевої пристрасті; по-четверте, при цьому не мають порушуватися законні права й інтереси інших осіб, держави та суспільства. Не мають статевої свободи особи певного віку та стану: психічно хворі особи, які визнані судом недієздатними, особи, які не досягли шістнадцятирічного віку. Вони не повинні порушувати громадський порядок, вчиняючись у виключно цинічних, безсоромних випадках або аморальних формах. Статева свобода може бути визначена як невідчужуване, природне право особи, яка досягла певного віку або статевої зрілості, вільно вступати у статеві зносини або в інший спосіб задовольняти свої статеві потреби, не порушуючи законних прав і інтересів інших осіб, держави та суспільства. Статева свобода порушується у випадках застосування фізичного або психічного насильства, використання безпорадного стану потерпілої особи. Статева недоторканість як безпосередній об'єкт, насамперед, полягає в забороні будь-якого неправомірного втручання у сферу статевих відносин малолітньої або неповнолітньої особи. Статева недоторканість є універсальним соціально-біологічним станом та має багаторівневу суспільно-правову регуляцію (охорону). На наш погляд, треба виокремити: а) ціннісний, б) регулятивний, в) медичний, г) інформаційний та д) фізичний рівні статевої недоторканості [23, с. 154]. Ціннісний рівень відображає моральні цінності суспільства, яке схвалює своєчасне, поступове входження особи в повноцінні статеві відносини. Суспільна мораль засуджує будь-яке брутальне статеве поводження з дітьми та підлітками, проте заохочує та спрямовує в пізнавальне русло релігійні, родинні або шкільні бесіди (програми) зі статевого виховання. Регулятивний рівень встановлюється у нормах Сімейного кодексу України, який визначає вік осіб жіночої (17 років) та чоловічої статі (18 років), з досягненням якого вони можуть вступати в шлюбні відносини (ст. 21, 22 СК). У випадках, якщо особа, яка досягла 14 років, подала заяву, за рішенням суду їй може бути надано право на шлюб, якщо буде встановлено, що це відповідає її інтересам (ч. 2 ст. 23 СК). Медичний вимір пов'язаний із визначенням статевої зрілості, згідно з Правилами проведення судово-медичних експертиз (обстежень) з приводу статевих станів у бюро судово-медичної експертизи, затвердженими наказом МОЗ України від 17.01.1995 р. № 6. Інформаційний рівень статевої недоторканості полягає в забороні інформування у будь-який спосіб малолітніх та неповнолітніх про сексуальні відносини до досягнення ними 16-річного віку. Фізичний рівень статевої недоторканості утворює абсолютну заборону на статеві зносини з малолітніми та особами, які не досягли статевої зрілості, у природний та не природний спосіб, навіть за умови добровільної згоди останніх.

Визначаючи основний безпосередній об'єкт ненасильницьких статевих злочинів, треба враховувати дві вимоги щодо нього. По-перше, він повинен перебувати у площині родового об'єкта і співвідноситися із ним як частина і ціле, а, по-друге, це суспільні відносини, які законодавець, створюючи ці норми, насамперед, прагнув поставити під охорону кримінального закону [23, с. 213]. Двом зазначеним умовам повністю відповідає визначення безпосереднього об'єкта ненасильницьких злочинів проти неповнолітніх осіб у вигляді інформаційної та фізичної статевої недоторканості як сукупності суспільних відносин, які забезпечують абсолютну заборону будь-яких статевих зносин із такими особами. У зв'язку з вказаним принагідно зазначимо, що фізична недоторканість визначає соціальну сутність і основну спрямованість кримінальної охорони статті 155 КК, інформаційна ж недоторканість в основному потерпає у разі розбещення неповнолітніх осіб, передбаченого у статті 156 КК. Водночас треба наголосити, що «нездоланної стіни» між інформаційною та фізичною статевою недоторканістю не існує й існувати не може, тому, певним чином, від статевих зносин з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку, може потерпати й інформаційна недоторканість, а від розбещення неповнолітніх – фізична. Статева недоторканість, насамперед, є передумовою, яку повинна забезпечити держава і суспільство для нормального статевого фізичного та психічного розвитку дитини й підлітка. Утворюючи кримінально-правову заборону на статеві зносини з особою, яка не досягла певного віку, законодавець, насамперед, охороняє її фізичну статеву недоторканість. У цьому полягає основна соціальна спрямованість зазначеної правової норми. Нормальний фізичний і психічний статевий розвиток неповнолітньої особи треба вважати додатковим безпосереднім об'єктом злочину, передбаченого ст. 155 КК [24, с. 60]. Щодо безпосереднього об'єкта розбещення неповнолітніх, то уявляється, що відносини із абсолютної інформаційної (психічної) та тілесної (фізичної) статевої недоторканості неповнолітньої особи, насамперед, ставляться під охорону кримінально-

правовими засобами. Ці відносини перебувають у площині родового об'єкта, є його складовою частиною й утворюють з іншими елементами однорідне утворення у вигляді статевої недоторканості особи. Безумовно, виділення інформаційної (психічної) та тілесної (фізичної) складових статевої недоторканості неповнолітньої особи певною мірою має умовний характер. Неможливо негативно впливаючи на тілесну недоторканість, не чіпати її психічну складову. Психічний вплив на статеву недоторканість обов'язково негативно відіб'ється на тілесній недоторканості. Фізичній статевій недоторканості заподіюється шкода у випадках розпусних контактів винного із потерпілим, що мають безліч форм сексуальних маніпуляцій [25, с. 86].

Висновки. Враховуючи викладене, підсумуємо, що статеву недоторканість як основний безпосередній об'єкт ненасильницьких статевих злочинів проти неповнолітніх осіб полягає в забороні будь-якого неправомірного втручання у сферу статевих відносин малолітньої або неповнолітньої особи. Статеву недоторканість розглядається нами як універсальний соціально-біологічний стан малолітньої або неповнолітньої особи, що має багаторівневу суспільно-правову регуляцію (охорону). На наш погляд, з цієї позиції треба виокремити: а) ціннісний, б) регулятивний, в) медичний, г) інформаційний та д) фізичний рівні статевої недоторканості малолітньої або неповнолітньої особи.

Список використаних джерел

1. Офіс Генеральної прокуратури України : статистична інформація за 2017–2019 рр. URL: <https://old.gp.gov.ua/ua/statinfo.html>.
2. Про внесення змін до деяких законів України (щодо впровадження Єдиного реєстру осіб засуджених за злочини проти статевої свободи та недоторканості малолітньої чи малолітнього та посилення відповідальності за злочини, вчинені проти статевої свободи та недоторканості малолітньої чи малолітнього) : пояснювальна записка до проекту Закону України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66444.
3. Мартинишин Г. Я. Статеву недоторканість як об'єкт кримінально-правової охорони в юридичній літературі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція*. 2015. Вип. 18(2). С. 110–114.
4. Омединська В. Ю. Кримінально-правова охорона статевої свободи та статевої недоторканості дитини : автореф. ... дис. канд. юрид. наук : 12.00.08. Львів, ЛДУВС, 2019. 19 с.
5. Люблинский П. И. Преступления в области половых отношений : монография. Москва–Ленинград: Право и жизнь, 1925. 246 с.
6. Шерemet А. П. Злочини проти статевої свободи : монографія. Чернівці : Наші книги, 2007. 216 с.
7. Блиндер Б. А. Ответственность за изнасилование по советскому уголовному праву (по материалам УзССР) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Ташкент, 1966. 27 с.
8. Даниэльбек Б. В. Уголовно-правовая борьба с половыми преступлениями : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08. Москва, 1970. 41 с.
9. Дьяченко А. П. Уголовно-правовая охрана граждан от преступлений в сфере сексуальных отношений : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08. Москва : Акад. МВД РФ, 1993. 58 с.
10. Игнатов А. Н. Ответственность за преступления против нравственности (половые преступления) : монография. Москва : Юрид. лит., 1966. 208 с.
11. Козлюк Л. Г. Проблема визначення об'єкта статевих злочинів, які вчиняються щодо неповнолітніх. *Часопис Київського університету права*. 2008. № 1. С. 178–183.
12. Краснюк Г. П. Ненасильственные сексуальные посягательства на лиц, не достигших четырнадцатилетнего возраста : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Краснодар : КГУ, 2000. 208 с.
13. Баулін Ю. В., Борисов В. І., Тютюгін В. І. Кримінальне право України : Особлива частина : підручник / за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. 4-те вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2010. 608 с.
14. Александров Ю. В., Дудоров О. О., Клименко В. А. Кримінальне право України. Особлива частина : підручник / за ред. М. І. Мельника, В. А. Клименка. 4-те вид., перероб. і допов. Київ : Атіка, 2008. 712 с.
15. Дудоров О. О. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи (основні положення кримінально-правової характеристики) : практ. посібник. Севе́родонецьк : ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2018. 92 с.
16. Дорош Л. В. Статеву недоторканість та її кримінально-правова охорона. *Питання боротьби зі злочинністю* : зб. наук. пр. 2007. Вип. 14. С. 67–75.
17. Александров Ю. Злочини проти статевої свободи. *Юридичний вісник України*. 2002. № 4. С. 9.
18. Маляренко В. Т., Мачужак Я. В. Про статеві злочини та інші сексуальні зловживання щодо малолітніх і неповнолітніх : Постанови Пленуму Верховного Суду України (1995–1997 рр.) :

коментар суд. практики в крим. та адмін. справах. Київ : Юрінком Інтер, 1998. С. 20–42.

19. Бородин С. В., Дубовик О. Л., Келина С. Г. Курс российского уголовного права. Особенная часть : учебник; под ред. В. Н. Кудрявцева, А. В. Наумова. Москва : ИГП РАН : Спарк, 2002. 1040 с.

20. Утямишев А. Б. Уголовная ответственность за насильственные действия сексуального характера, не связанные с изнасилованием : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Хабаровск. ГЮАЭП. 2001. 249 с.

21. Сташис В. В., Бажанов М. И. Преступления против личности в УК УССР и судебной практике : монография. Харьков : Вища школа, 1987. 216 с.

22. Хряпінський П. В., Чмут С. В., Світличний О. О. Протидія ненасильницьким злочинам проти статеві недоторканості неповнолітніх у сучасному кримінальному праві України : монографія. Запоріжжя – Дніпро. Літограф, 2014. 582 с.

23. Фролов Е. А. Спорные вопросы общего учения об объекте преступления. Сборник трудов Свердл. юрид. ин-та. Свердловск, 1969. Вып. 10. 312 с.

24. Хряпінський П. В., Чмут С. В. Кримінальна відповідальність за статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2011. 184 с.

25. Хряпінський П. В., Світличний О. О. Кримінальна відповідальність за розбещення неповнолітніх : монографія. Дніпро : НГУ, 2013. 265 с.

Надійшла до редакції 12.11.2020

References

1. Ofis Heneralnoi prokuratury Ukrainy : statystychna informatsiia za 2017–2019 rr. [Office of the Prosecutor General's Office of Ukraine: statistical information for 2017–2019]. URL: <https://old.gp.gov.ua/ua/statinfo.html>. [in Ukr.].

2. Pro vnesennia zmin do deiakikh zakoniv Ukrainy (shchodo vprovadzhennia Yedynoho reiestru osib zasudzhenykh za zlochyny proty statevoi svobody ta nedotorkanosti malolitnoi chy malolitnoho ta posylennia vidpovidalnosti za zlochyny, vchyneni proty statevoi svobody ta nedotorkanosti malolitnoi chy malolitnoho) [On Amendments to Certain Laws of Ukraine (Regarding the Introduction of the Unified Register of Persons Convicted of Crimes against Sexual Freedom and the Inviolability of a Juvenile and Strengthening Liability for Crimes Committed against Sexual Freedom and the Inviolability of a Juvenile)] : poiasniuvalna zapyska do proektu Zakonu Ukrainy. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66444. [in Ukr.].

3. Martynyshyn H. Ya. Stateva nedotorkanist yak ob'ekt kryminalno-pravovoi okhorony v yurydychnii literaturi [Sexual integrity as an object of criminal protection in the legal literature]. Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya : Yurysprudentsiia. 2015. Vyp. 18(2). S. 110–114. [in Ukr.].

4. Ometsynska V. Yu. Kryminalno-pravova okhorona statevoi svobody ta statevoi nedotorkanosti dytyny [Criminal protection of sexual freedom and sexual integrity of the child] : avtoref. ... dys. kand. yuryd. nauk : 12.00.08. Lviv, LDUVS, 2019. 19 s. [in Ukr.].

5. Lyublinskij P. I. Prestupleniya v oblasti polovyyh otnoshenij [Sexual offenses] : monografiya. Moskva–Leningrad: Pravo i zhizn, 1925. 246 s. [in Rus.].

6. Sheremet A. P. Zlochyny proty statevoi svobody [Crimes against sexual freedom] : monohrafiia. Chernivtsi : Nashi knyhy, 2007. 216 s. [in Ukr.].

7. Blinder B. A. Otvetstvennost za iznasilovanie po sovetskomu ugodovnomu pravu (po materialam UzSSR) [Responsibility for rape under Soviet criminal law (based on materials from the Uzbek SSR)] : avtoref. dis. ... kand. yurid. nauk : 12.00.08. Tashkent, 1966. 27 s. [in Rus.].

8. Danielbek B. V. Ugodovno-pravovaya borba s polovymi prestupleniyami [Criminal law fight against sex crimes] : avtoref. dis. ... d-ra yurid. nauk : 12.00.08. Moskva, 1970. 41 s. [in Rus.].

9. Dyachenko A. P. Ugodovno-pravovaya ohrana grazhdan ot prestuplenij v sfere seksualnyh otnoshenij [Criminal law protection of citizens from crimes in the field of sexual relations] : avtoref. dis. ... d-ra yurid. nauk : 12.00.08. Moskva : Akad. MVD RF, 1993. 58 s. [in Rus.].

10. Ignatov A. N. Otvetstvennost za prestupleniya protiv nraivstvennosti (polovye prestupleniya) [Responsibility for crimes against morality (sex crimes)] : monografiya. Moskva : Yurid. lit., 1966. 208 s. [in Rus.].

11. Kozliuk L. H. Problema vyznachennia ob'ekta statevykh zlochyniv, yaki vchyniautsia shchodo nepovnoletnikh [The problem of identifying the object of sexual crimes committed against minors]. Chasopys Kyivskoho universytetu prava. 2008. № 1. S. 178–183. [in Ukr.].

12. Krasnyuk G. P. Nenasilstvennye seksualnye posyagatelstva na lic, ne dostigshih chetyrnadcatiletnego vozrasta [Nonviolent sexual assault on persons under the age of fourteen] : dis. ... kand. yurid. nauk : 12.00.08. Krasnodar : KGU, 2000. 208 s. [in Rus.].

13. Baulin Yu. V., Borysov V. I., Tiutiuhin V. I. Kryminalne pravo Ukrainy [Criminal law of Ukraine] : Osoblyva chastyna : pidruchnyk / za red. V. V. Stashysa, V. Ya. Tatsiia. 4-te vyd., pererob. i dopov. Kharkiv : Pravo, 2010. 608 s. [in Ukr.].

14. Aleksandrov Yu. V., Dudorov O. O., Klymenko V. A. Kryminalne pravo Ukrainy. Osoblyva chastyna [Criminal law of Ukraine. A special part] : pidruchnyk / za red. M. I. Melnyka, V. A. Klymenka. 4-te vyd., pererob. i dopov. Kyiv : Atika, 2008. 712 s. [in Ukr.].

15. Dudorov O. O. Zlochynty proty statevoi svobody ta statevoi nedotorkanosti osoby (osnovni polozhennia kryminalno-pravovoi kharakterystyky) [Crimes against sexual freedom and sexual integrity of a person (basic provisions of criminal law characteristics)] : prakt. poradnyk. Sievierodonetsk : LDUVS im. E.O. Didorenka, 2018. 92 s. [in Ukr.].
16. Dorosh L. V. Stateva nedotorkanist ta yii kryminalno-pravova okhorona [Sexual integrity and its criminal protection]. Pytannia borotby zi zlochynnistiu : zb. nauk. pr. 2007. Vyp. 14. S. 67–75. [in Ukr.].
17. Aleksandrov Yu. Zlochynty proty statevoi svobody [Crimes against sexual freedom]. Yurydychnyi visnyk Ukrainy. 2002. № 4. S. 9. [in Ukr.].
18. Maliarenko V. T., Machuzhak Ya. V. Pro statevi zlochynty ta inshi seksualni zlovzhvannia shchodo malolitnikh i nepovnolitnikh [About sexual crimes and other sexual abuse of minors] : Postanovy Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy (1995–1997 rr.) : komentar sud. praktyky v krym. ta admin. spravakh. Kyiv : Yurinkom Inter, 1998. S. 20–42. [in Ukr.].
19. Borodin S. V., Dubovik O. L., Kelina S. G. Kurs Rossijskogo ugolovnoho prava. Osobennaya chast [Russian Criminal Law Course. Special part] : uchebnik; pod red. V. N. Kudryavceva, A. V. Naumova. Moskva : IGP RAN : Spark, 2002. 1040 s. [in Rus.].
20. Utyamishev A. B. Ugolovnaya otvetstvennost za nasilstvennye dejstviya seksualnogo haraktera, ne svyazannye s iznasilovaniem [Criminal liability for non-rape sexual assault] : dis. ... kand. yurid. nauk : 12.00.08. Habarovsk. GYuAYeP. 2001. 249 s. [in Rus.].
21. Stashis V. V., Bazhanov M. I. Prestupleniya protiv lichnosti v UK USSR i sudebnoj praktike [Crimes against the person in the Criminal Code of the Ukrainian SSR and judicial practice] : monografiya. Harkov : Visha shkola, 1987. 216 s. [in Rus.].
22. Khriapinskiy P. V., Chmut S. V., Svitlychnyi O. O. Protydiia nenasylntskym zlochynam proty statevoi nedotorkanosti nepovnolitnikh u suchasnomu kryminalnomu pravi Ukrainy [Countering nonviolent crimes against the sexual integrity of minors in modern criminal law of Ukraine] : monohrafiia. Zaporizhzhia – Dnipro. Litohraf, 2014. 582 s. [in Ukr.].
23. Frolov E. A. Spornye voprosy obshego ucheniya ob obekte prestupleniya [Controversial issues of the general doctrine about the object of the crime]. Sbornik trudov Sverdl. yurid. in-ta. Sverdlovsk, 1969. Vyp. 10. 312 s. [in Rus.].
24. Khriapinskiy P. V., Chmut S. V. Kryminalna vidpovidalnist za statevi znosyny z osoboio, yaka ne dosiahla statevoi zrilosti [Criminal liability for sexual intercourse with a person who has not reached sexual maturity] : monohrafiia. Zaporizhzhia : ZNU, 2011. 184 s. [in Ukr.].
25. Khriapinskiy P. V., Svitlychnyi O. O. Kryminalna vidpovidalnist za rozbeshchennia nepovnolitnikh [Criminal liability for molestation of minors] : monohrafiia. Dnipro : NHU, 2013. 265 s. [in Ukr.].

SUMMARY

Petro V. Khriapinskiy. Regarding the ancestral and direct objects of non-violent crime against the sexual integrity of a minor. The article analyzes the current state of the study of ancestral and direct objects of crimes against sexual freedom and sexual integrity of a person. The conclusion about the contradiction of some views of scientists on the content and interaction of sexual freedom and sexual inviolability as objects of criminal justice is substantiated. The position on the content of sexual inviolability as a universal social and biological condition and object of criminal legal protection, which has a multilevel social legal regulation (protection) and is distinguished: a) value, b) regulatory, c) medical, d) information and e) physical levels of sexual integrity.

The problem of the relation between sexual freedom and sexual inviolability as objects of criminal protection in the doctrine of criminal law is resolved controversially. The established doctrinal provisions and their own views on the subject of the study, as well as the criminal legislation of Ukraine, which stood for the protection of sexual freedom and sexual inviolability of a person, an attempt was made to redefine the generic and direct objects of non-violent sexually assaulting crimes. minors.

Relations with the absolute informational (mental) and physical (physical) sexual integrity of a minor are, first of all, protected by criminal legal means. These relationships are in the plane of the generic object, are its component part and form a homogeneous formation in the form of sexual inviolability of the person with other elements. Certainly, the allocation of information (mental) and physical (physical) components of sexual integrity of a minor is to some extent conditional. It is impossible to negatively affect the physical integrity, not to touch its mental component. Conversely, the mental impact on sexual integrity is bound to adversely affect physical integrity. The physical component of sexual integrity is harmed in all cases of sexual abuse of the perpetrator with the victim, which have many forms of sexual manipulation with the victim's body. Equally socially dangerous is sexual misconduct of a minor by talking cynically, displaying pornographic and erotic content, etc.

Keywords: *sexual freedom, sexual immunity, criminal protection, generic and direct objects of sexual crime.*